

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศมีความสำคัญมาก เนื่องจากปัจจุบันนี้ การถ่ายทอดแนวคิด วิทยาการจากประเทศที่พัฒนาแล้วนั้น มักจะใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการเขียนตำรา เอกสารทางวิชาการ สิ่งพิมพ์ต่างๆ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในปัจจุบันแล้วว่า ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากล (International language) ที่ทั่วโลกนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย ทั้งในทางการค้า การติดต่อสื่อสาร หรือแม้แต่การพัฒนาประเทศ

ในส่วนของประเทศไทยซึ่งกำลังพัฒนาตัวเองในทุกๆ ด้านทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เป็นธรรมชาติอยู่เองที่ต้องมองเห็นความจำเป็นในการส่งเสริมให้พลเมืองตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อธุรกิจระหว่างประเทศมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วถึงขนาดที่มีการพยากรณ์กันแล้วว่าประเทศไทยอาจจะก้าวไปสู่ความเป็น ประเทศกึ่งอุตสาหกรรม (Newly Industrialized Country, NICs) ในอนาคตข้างหน้า ธุรกิจระหว่างประเทศนั้นย่อมจะควบคู่กันไปกับการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยการคมนาคมขนส่งทั้งทางบก ทางเรือ ทางอากาศ การขนส่งทางบกส่วนใหญ่เป็นการขนส่งภายในประเทศ แต่การขนส่งทางเรือและทางอากาศมีทั้งการขนส่งทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบการขนส่งทั้งสองประเภทนี้แล้วการขนส่งทางน้ำต้นทุนค่าใช้จ่ายและประหยัดกว่ามาก ถ้าหากไม่คำนึงถึงในด้านเวลาของการขนส่ง สินค้าหลายประเภทซึ่งไม่จำเป็นจะต้องรีบส่งข้ามประเทศให้ถึงมือผู้รับโดยเร็วก่อนที่จะเกิดการเสียหาย มักจะอาศัยการขนส่งทางน้ำเป็นเส้นทาง การขนส่งสินค้า กล่าวโดยสรุปก็คือการค้าทางทะเลระหว่างประเทศนั้น จะต้องประกอบด้วย การขนส่งและการเดินเรือ ซึ่งเรียกเป็นภาษาทางการว่า "การพาณิชย์นาวี" ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพาณิชย์นาวี พ.ศ. 2521 มาตรา 4 (ภาคี ฐานะปุระ 2532 : 54) ได้นิยามความหมายของการพาณิชย์นาวีว่า

การพาณิชย์นาวี หมายความว่า การขนส่งทางทะเล การ
 ประกันภัยทางทะเล การเดินเรือ กิจการอยู่เรือและกิจการ
 ท่าเรือและหมายความรวมถึงกิจการอย่างอื่นที่เกี่ยวข้อง
 โดยตรง หรือเป็นส่วนประกอบกับกิจการดังกล่าวตามที่
 กำหนดในกฎกระทรวง

กลไกตัวสำคัญสำหรับกิจการพาณิชย์นาวี นอกเหนือจากที่กล่าวถึงตาม
 ความหมายของการพาณิชย์นาวี ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมการพาณิชย์ข้างต้น
 ยังมีอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญและเป็นและจะขาดเสียมิได้คือ การผลิตและพัฒนาบุคลากร เพื่อปฏิบัติงาน
 ทางด้านกิจการพาณิชย์นาวีของประเทศ การผลิตบุคลากรประจำเรือที่กล่าวถึงนี้มี
 การริเริ่มกันมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2514 (กรมเจ้าท่า 2531 : 1-5) โดยมีกรม
 เจ้าท่าเป็นหน่วยงานหลักในการดูแลและควบคุม โดยมีจุดประสงค์เพื่อผลิตและพัฒนา
 บุคลากรประจำเรือให้มีความรู้ ความสามารถทัดเทียมกับประเทศอื่นๆ ที่พัฒนาแล้ว
 ทางด้านการพาณิชย์นาวี และเพื่อป้องกันตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศต่อไปใน
 อนาคต เนื่องจากกองเรือพาณิชย์ของไทยมีการพัฒนาทั้งจำนวนและปริมาณบรรทุก
 รวมทั้งมีการขยายเส้นทางเดินเรือเพิ่มมากขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 เป็นต้นมา ซึ่ง
 ก่อนหน้านั้นบุคลากรประจำเรือเดินทะเลส่วนใหญ่ต้องจ้างคนต่างชาติด้วยค่าจ้างใน
 อัตราที่สูงมากดังนั้น การที่ประเทศไทยสามารถผลิตบุคลากรประจำเรือเดินทะเลได้
 เองนั้นนับว่าเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย และในอีกกรณีหนึ่งก็อาจจะช่วยนำเงินรายได้
 เข้าประเทศได้ด้วยถ้าหากบุคลากรของไทยมีการพัฒนาจนมีความรู้ ความสามารถ
 พอที่จะปฏิบัติงานในเรือสินค้าของต่างชาติได้

สุธรรม จิตรานุเคราะห์ (2529 : 38) กล่าวถึงความสำคัญและความ
 จำเป็นในการผลิตบุคลากรประจำเรือว่า

การฝึกอบรมบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานบนเรือ มีความสำคัญ
 และมีความจำเป็นควรสนับสนุนอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเมื่อกอง
 เรือขยายออกไป ถ้าไม่มีผู้ปฏิบัติการบนเรือเพียงพอ อาจจะ
 ต้องจ้างคนต่างชาติ ทำให้การควบคุมลำบาก และการ
 เปลี่ยนแปลงลูกเรืออยู่ตลอดเวลาทำให้ต้นทุนแพงมาก

แรงงานที่ได้รับการฝึกฝนแล้วนี้ อาจไปขายแรงงานกับกองเรือของบริษัทต่างชาติ เป็นการนำรายได้เข้าสู่ประเทศชาติ เพื่อให้ได้ผลเต็มที่ควรมีการฝึกอบรมที่ได้มาตรฐานสากล

การฝึกอบรมบุคลากรประจำเรือพาณิชย์ ที่กล่าวถึงในตอนต้นว่ามีการริเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 โดยกรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคมนั้น แต่เดิมใช้สถานที่ของกรมเจ้าท่าเป็นอาคารเรียนชั่วคราว นักเรียนเดินเรือพาณิชย์รุ่นแรกเป็นนักเรียนเดินเรือพาณิชย์หลักสูตรเร่งรัดของบริษัทไทยเดินเรือทะเล ที่เรียนในระหว่างปี พ.ศ. 2514-2517 จำนวน 19 นาย โดยหลักสูตรการศึกษาประกอบด้วย การศึกษาภาคทฤษฎีภายในโรงเรียนและการฝึกภาคทะเลในเรือสินค้าของบริษัท นักเรียนรุ่นที่สองเป็นรุ่นที่เริ่มเรียนหลักสูตร 5 ปี เป็นภาคทฤษฎี 3 ปี และการฝึกภาคทะเลอีก 2 ปี รุ่นที่สองเรียนในระหว่าง ปี พ.ศ. 2518-2523 และรุ่นที่สามเริ่มเรียนในปี พ.ศ. 2521 ถัดมาในปี พ.ศ. 2533 เป็นนักเรียนรุ่นที่สี่ และรุ่นต่อมา มา ตามลำดับ หลักสูตร 5 ปี ดังกล่าวนี้เป็นหลักสูตรที่ใช้มาจนถึงปัจจุบัน

หลักสูตรเดินเรือพาณิชย์ 5 ปี ตามที่ได้กล่าวถึงข้างต้นจัดทำขึ้น ด้วยความร่วมมือจากองค์การระหว่างประเทศ 3 องค์การ ที่ได้มาช่วยจัดทำหลักสูตร คือ กลุ่มที่ปรึกษาจากโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme, UNDP) องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization, ILO) และกองบัญชาการกองทัพอากาศสหรัฐ (North American Air Defence Command, NORAD) (Harbour Department, 1989 : 3) และมีการปรับปรุงต่อมาในปี พ.ศ. 2530 ด้วยความร่วมมือจากองค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศแห่งเดนมาร์ก (Danish International Development Agency, DANIDA) ให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับข้อกำหนดของอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐานของการฝึก การออกประกาศนียบัตรและการปฏิบัติหน้าที่ในเรือของชาวเรือ ปี ค.ศ. 1978 (International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers, 1978, STCW) (กรมเจ้าท่า 2531) แต่อย่างไรก็ตาม การปรับปรุงหลักสูตรครั้งหลังนี้ เป็นการปรับปรุงหลักสูตรทางด้าน

เทคนิคทางด้านวิศวกรรมเดินเรือและวิศวกรรมช่างกลเรือเท่านั้น ส่วนหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นวิชาพื้นฐานทั่วไปที่ยังไม่มีการปรับปรุง

กิจกรรมการเดินเรือทะเล ซึ่งมีลักษณะเป็นสากลคือ เป็นการติดต่อกันทางทะเลระหว่างประเทศนั้น มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาที่เป็นสากล ซึ่งได้แก่ภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษเอง ก็ยังคงมีบทบาทสำคัญในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทะเลและเรือเดินทะเล ทุกประเภทในปัจจุบัน ดังนั้น บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการพาณิชย์นาวี จึงควรตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษ ดังที่ ทิ.ดับบลิว.สติเวนส์ (T.W.Stewens 1963 :VI) กล่าวถึงประโยชน์ของภาษาอังกฤษไว้ว่า

ประโยชน์ของภาษาอังกฤษนั้น จะต้องเป็นที่เข้าใจอย่างชัดแจ้งแก่บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเดินเรือทะเล เพราะการใช้ภาษาอังกฤษนั้นไม่เพียงแต่จะช่วยให้การคมนาคม สื่อสารระหว่างเรือแต่ละลำ ไม่ว่าเรือนั้นจะชกธงของชาติใด หรือกับเจ้าพนักงานบนฝั่งได้ง่ายขึ้นเท่านั้น ภาษาอังกฤษยังช่วยให้การสื่อสารของบุคลากรประจำเรือ ซึ่งมีเชื้อชาติต่างกัน และได้มาปฏิบัติงานที่เดียวกันสามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เนื่องจากเล็งเห็นประโยชน์ของภาษาอังกฤษดังกล่าว ศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี กรมเจ้าท่าจึงได้กำหนดให้นักเรียนที่ศึกษาหลักสูตรนักเรียนเดินเรือพาณิชย์ ต้องผ่านโปรแกรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษซึ่งเป็นวิชาพื้นฐานทั่วไปวิชาหนึ่ง นอกเหนือจากวิชาเฉพาะแต่ละสาขา กล่าวคือทั้ง ฝ่ายเดินเรือและฝ่ายช่างกลเรือ ต้องเรียนวิชาภาษาอังกฤษซึ่งเป็นหนึ่งในวิชาพื้นฐานทั่วไป ที่เปิดสอนในชั้น ปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 4 (ดูภาคผนวก ข) นอกเหนือจากการฝึกภาคทะเลในชั้นปีที่ 3 และปีที่ 5 ซึ่งนักเรียนจะได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษจากการฝึกปฏิบัติงานจริงกับบริษัทเดินเรือทะเลต่างๆ ซึ่งมีเส้นทางเดินเรือข้ามทวีป และใช้ผู้บังคับการเรือ (MASTER) ต่างชาติ ดังนั้น ผู้ผ่านการศึกษาและฝึกอบรมจากศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี กรมเจ้าท่า

จะได้รับทั้งความรู้พื้นฐานภาษาอังกฤษ และได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษในทางปฏิบัติ จากการศึกษาจริงอีกด้วย

ศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี กรมเจ้าท่า เป็นสถาบันผลิตนักเรียนเดินเรือพาณิชย์ของไทยที่ได้ดำเนินการฝึกอบรมบุคลากรประจำเรือมาแล้ว 9 รุ่น ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2514 เป็นต้นมาถึงปี พ.ศ. 2531 เป็นจำนวน 219 คน นักเรียนที่เรียนจบไปแล้วส่วนใหญ่ประกอบอาชีพตรงตามที่ได้เรียนมาคือการเดินเรือทะเล ซึ่งจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในการปฏิบัติงาน เนื่องจากต้องติดต่อสัมพันธ์กับชาวต่างประเทศไม่ว่าจะเดินเรือไปยังทวีปใด และในการปฏิบัติงานนั้นย่อมจะต้องใช้ทักษะทุกด้าน ทั้งทางด้านกาฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาติดตามผลผู้จบการศึกษาหลักสูตรนักเรียนเดินเรือพาณิชย์เกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษในการปฏิบัติงาน เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้รับมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร การเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนเดินเรือพาณิชย์ในรุ่นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาจาก ศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี กรมเจ้าท่า ตามการรับรู้ของตนเอง และผู้บังคับบัญชาชั้นต้น

3. ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรนักเรียนเดินเรือพาณิชย์ของศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี กรมเจ้าท่า ตามหลักสูตร 5 ปี ตั้งแต่รุ่น 5-9 หรือตั้งแต่ พ.ศ. 2527-2531 และผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของประชากรดังกล่าว

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะความสามารถในการนำความรู้ภาษาอังกฤษไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่การงาน โดยอาศัยทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาอังกฤษ ตามการรับรู้ของตัวอย่างประชากรและผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของตัวอย่างประชากร

4. ประโยชน์ของการวิจัย

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนเดินเรือพาณิชย์ของศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวีให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชาฯ
2. เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับการเดินเรือพาณิชย์ ต่อไป

5. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่การงานโดยอาศัยทักษะทั้ง 4 ด้านคือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาอังกฤษ
2. ผู้สำเร็จการศึกษา หมายถึง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรนักเรียนเดินเรือพาณิชย์ของศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี กรมเจ้าท่า หลักสูตร 5 ปี ทั้งฝ่ายเดินเรือและฝ่ายช่างกลเรือ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2527-2531
3. ผู้บังคับบัญชารับต้น หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติงานในหน้าที่ ผู้บังคับการเรือ (MASTER) ของเรือสินค้าที่เดินทะเลระหว่างประเทศ ที่ผู้สำเร็จการศึกษาประจำอยู่ในเดือนมกราคม-มีนาคม ปี พ.ศ. 2533 หรือผู้ที่มีอำนาจหน้าที่เทียบเท่า แต่ปฏิบัติงานประจำสำนักงาน ทั้งนี้ต้องเป็นผู้ที่ผู้สำเร็จการศึกษาเคยปฏิบัติงานด้วยในเดือนมกราคม-มีนาคม ปีพ.ศ. 2533